

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ചതുർഥസ്കന്ധേ ത്രയോവിംശോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ചതുർഥസ്കന്ധേ ത്രയോവിംശോദ്യായഃ ॥

മൈത്രേയ ഉവാച

ദൃഷ്ട്വാത്ഥമാനം പ്രവയസമേകദാ വൈന്യ ആത്മവാൻ |
ആത്മനാ വർധിതാശേഷസ്യാനുസർഗഃ പ്രജാപതിഃ || 1 ||

ജഗതസ്തത്സമുഷശ്ചാപി വൃത്തിഭോ ധർമ്മഭൃത്സതാം |
നിഷ്പാദിതേശ്വരാദേശോ യദർഥമിഹ ജജ്ഞിവാൻ || 2 ||

ആത്മജേഷ്യാത്മജാം ന്യസ്യ വിരഹാദ്രുദതീമിവ |
പ്രജാസു വിമനഃസ്വേകഃ സദാരോഗാത്തപോവനം || 3 ||

തത്രാപ്യദാഭ്യനിയമോ വൈഖാനസസുസമ്മതേ |
ആരബ്ധ ഉഗ്രതപസി യഥാ സ്വവിജയേ പുരാ || 4 ||

കന്മൂലഫലാഹാരഃ ശുഷ്കപർണാശനഃ ക്വചിത് |
അബ്ധക്ഷഃ കതിചിത്പക്ഷാൻ വായുഭക്ഷസ്തതഃ പരം || 5 ||

ഗ്രീഷ്മേ പഞ്ചതപാ വീരോ വർഷാസ്യാസാരഷാൺമുനിഃ |
ആകംഠഗഃ ശിശിരേ ഉദകേ സ്ഥണ്ഡിലേശയഃ || 6 ||

തിതിക്ഷുർയതവാഗ്ദാന്ത ഊർധ്വരേതാ ജിതാനിലഃ |
ആരിരാധയിഷുഃ കൃഷ്ണമചരത്തപ ഉത്തമം || 7 ||

തേന ക്രമാനുസിദ്ധേന ധ്വസ്തകർമ്മലാശയഃ |
പ്രാണായാമൈഃ സന്നിരുദ്ധഃ പൃഥ്വീഗർഭാരിണബന്ധനഃ || 8 ||

സനത്കുമാരോ ഭഗവാൻ യദാഹാധ്യാത്മികം പരം |
യോഗം തേനൈവ പുരുഷമഭജത്പുരുഷർഷഭഃ || 9 ||

ഭഗവദ്ധർമിണഃ സാധോഃ ശ്രദ്ധയാ യതതഃ സദാ |
ഭക്തിർഭഗവതി ബ്രഹ്മൺയനന്യവിഷയാഭവത് || 10 ||

തസ്യാനയാ ഭഗവതഃ പരികർമശുദ്ധ -
സത്ത്വാത്മനസ്തദനു സംസ്മരണാനുപൂർത്യാ |
ജ്ഞാനം വിരക്തിമദഭൂന്നിശിതേന യേന
ചിച്ഛേദ സംശയപദം നിജജീവകോശം || 11 ||

ചരിന്നാന്യധീരധിഗതാത്മഗതിർനിരീഹ -
സ്തത്തതത്യജ്ഞേച്ഛിനദിദം വയുനേന യേന |
താവന്ന യോഗഗതിഭിര്യതിരപ്രമത്തോ
യാവദ്ഗദാഗ്രജകമാസു രതിം ന കുർയാത് || 12 ||

ഏവം സ വീരപ്രവരഃ സംയോജ്യാത്മാനമാത്മനി |
ബ്രഹ്മഭൂതോ ദൃഢഃ കാലേ തത്ത്വാജ സ്വം കലേവരം || 13 ||

സമ്പീഡ്യ പായും പാർഷ്ണിഭ്യം
വായുമുത്സാരയൻ ശരൈഃ |
നാഭ്യം കോഷ്ഠേഷ്വവസ്ഥാപ്യ
ഹൃദുരഃകംഠശീർഷണി || 14 ||

ഉത്സർപയംസ്തു തം മൂർധ്നി ക്രമേണാവേശ്യ നിഃസ്പൃഹഃ |
വായും വായൗ ക്ഷിതൗ കായം തേജസ്തേജസ്യയുയുജത് || 15 ||

ഖാൻയാകാശേ ദ്രവം തോയേ യമാസ്ഥാനം വിഭാഗശഃ |
ക്ഷിതിമംഭസി തത്തേജസ്യദോ വായൗ നഭസ്യമും || 16 ||

ഇന്ദ്രിയേഷു മനസ്താനി തന്മാത്രേഷു യഥോദ്ഭവം |
ഭൂതാദിനാമുന്യുക്ത്യേഷു മഹത്യാത്മനി സന്ദധേ || 17 ||

തം സർവഗുണവിൻയാസം ജീവേ മായാമയേ ന്യധാത് |
തം ചാനുശയമാത്മസ്ഥമസാവനുശയീ പുമാൻ |
ജ്ഞാനവൈരാഗ്യവീര്യേണ സ്വരൂപസ്ഥോജഹാത്പ്രഭുഃ || 18 ||

അർചിർനാമ മഹാരാജഞ്ചീ തത്പത്യാനുഗതാ വനം |
സുകുമാരയതദർഹാ ച യത്പദ്ഭ്യം സ്പർശനം ഭുവഃ || 19 ||

അതീവ ഭർതൂർവ്രതധർമ്മനിഷ്ഠയാ
ശുശ്രൂഷയാ ചാരഷദേഹയാത്രയാ |
നാവിനതാർത്തിം പരികർശിതാപി സാ
പ്രേയസ്കരസ്പർശനമാനനിർവൃതിഃ || 20 ||

ദേഹം വിപന്നാഖിലചേതനാദികം
പതൂഃ പൃഥിവ്യാ ദയിതസ്യ ചാത്മനഃ |
ആലക്ഷ്യ കിഞ്ചിച്ച വിലപ്യ സാ സതീ
ചിതാമമാരോപയദദ്രിസാനുനി || 21 ||

വിധായ കൃത്യം ഹ്രദിനീജലാപ്തതാ
ദത്തോദകം ഭർതൂരുദാരകർമണഃ |
നത്യാ ദിവിസ്ഥാംസ്ത്രിദശാംസ്ത്രിഃ പരീത്യ
വിവേശ വഹ്നിം ധ്യായതീ ഭർതൃപാദൗ || 22 ||

വിലോക്യാനുഗതാം സാധ്വീം പൃഥും വീരവരം പതിം |
തുഷ്ടുവുർവരദാ ദേവൈർദേവപത്യഃ സഹസ്രശഃ || 23 ||

കുർവത്യഃ കുസുമാസാരം തസ്മിൻമന്ദരസാനുനി |
നദത്വമരതൂർയേഷു ഗുണന്തി സ്ഥ പരസ്ഥം || 24 ||

ദേവ്യ ഊചുഃ

അഹോ ഇയം വധൂർധന്യാ യാ ചൈവം ഭൂഭുജാം പതിം |
സർവാത്മനാ പതിം ഭേജേ യജ്ഞേശം ശ്രീർവധൂരിവ || 25 ||

സൈഷാ നൂനം വ്രജതൂർധ്വമനു വൈന്യം പതിം സതീ |
പശ്യതാസ്ഥാനതീത്യാർചിർദുർവിഭാവ്യേന കർമണാ || 26 ||

തേഷാം ദുരാപം കിം ത്വന്യൻ -

മർത്യാനാം ഭഗവത്പദം |

ഭുവി ലോലായുഷോ യേ വൈ

നൈഷ്കർമ്യം സാധയന്ത്യത || 27 ||

സ വഞ്ചിതോ ബതാത്ഥധൃക് കൃഷ്ണേണ മഹതാ ഭുവി |

ലബ്ധ്യാപവർഗ്യം മാനുഷ്യം വിഷയേഷു വിഷജ്ജതേ || 28 ||

മൈത്രേയ ഉവാച

സ്തുവതീഷ്യമരസ്ത്രിഷു

പതിലോകം ഗതാ വധൂഃ |

യം വാ ആത്മവിദാം ധൂർയോ

വൈന്യഃ പ്രാപാചുതാശ്രയഃ || 29 ||

ഇത്ഥംഭൂതാനുഭാവോഽസൗ പൃഥുഃ സ ഭഗവത്തമഃ |

കീർത്തിതം തസ്യ ചരിതമുദാമചരിതസ്യ തേ || 30 ||

യ ഇദം സുമഹത്പുൺയം ശ്രദ്ധയാവഹിതഃ പഠേത് |

ശ്രാവയേച്ഛുണുയാദ്വാപി സ പുഥോഃ പദവീമിയാത് || 31 ||

ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസ്വീ രാജന്യോ ജഗതീപതിഃ |
വൈശ്യഃ പഠൻ വിട്പതിഃ സ്യാച്ഛൂദ്രഃ സത്തമതാമിയാത് || 32 ||

ത്രികൃത്യ ഇദമാകർണ്യ നരോ നാർയഥവാ്ജ്വതാ |
അപ്രജഃ സുപ്രജതമോ നിർധനോ ധനവത്തമഃ || 33 ||

അസ്പഷ്ടകീർതിഃ സുയശാ മുർഖോ ഭവതി പണ്ഡിതഃ |
ഇദം സ്വസ്ത്യയനം പുംസാമമംഗൽയനിവാരണം || 34 ||

ധൻയം യശസ്യമായുഷ്യം സ്വർഗ്യം കലിമലാപഹം |
ധർമാർഥകാമമോക്ഷാണാം സമ്യക്സിദ്ധിമഭീപ്സുഭിഃ |
ശ്രദ്ധയൈതദനുശ്രാവ്യം ചതുർണാം കാരണം പരം || 35 ||

വിജയാഭിമുഖോ രാജാ ശ്രുത്യൈതദഭിയാതി യാൻ |
ബലിം തസ്മൈ ഹരന്ത്യഗ്രേ രാജാനഃ പൃഥവേ യഥാ || 36 ||

മുക്താൻയസംഗോ ഭഗവത്യുമലാം ഭക്തിമുദ്വഹൻ |
വൈന്യസ്യ ചരിതം പുൺയം ശൃണുയാച്ഛ്വാവയേത്പഥേത് || 37 ||

വൈചിത്രവീർയാഭിഹിതം മഹൻമാഹാത്മ്യസൂചകം |
അസ്മിൻ കൃതമതിർമർത്യഃ പാർഥവീം ഗതിമാപ്നുയാത് || 38 ||

അനുദിനമിദമാദരേണ ശൃൺവൻ
പൃഥുചരിതം പ്രഥയൻ വിമുക്തസംഗഃ |
ഭഗവതി ഭവസിന്ധുപോതപാദേ
സ ച നിപുണാം ലഭതേ രതിം മനുഷ്യഃ || 39 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
ചതുർഥസ്കന്ധേ ത്രയോവിംശോധ്യായഃ ||